

da de ligge ved Søen, have de nogen Indtægt af Fiskeri. Hasle har desuden Indtægt af et Kulværk. De 3 øvrige Byer ere noget mere kjobstadmæssige, især hvad angaaer den største, nemlig Rønne. Men den har ogsaa lige saa stor Folkemængde, som de andre Kjobstæder tilsammen, saa at Næringsdriften er deelt alt for meget, hvilket isærdeleshed sees deraf, at de fleste Haandværkere kun arbejde med egne Hænder. Endvidere kan exempelvis anføres, at der gives 40—50 Uhrmagere, som aarlig forfærdige 14—15,000 af de bekjendte Stueuhre, hvorfor Prisen paa Stedet er 7 Rbd., men naar fradrages $\frac{1}{3}$ for Materialier og Redskaber, giver det Øvrige ikke 3 Mk. daglig for Fabrikanten og Familie at leve af. Der gives 121 Borgere, som ikke have kunnet angive nogen egentlig Næringsvei, og ere antegnede som Dagleiery, 116 som Fiskere og Somand. Byen har 918 Gaarde og Huse, som ere forfikkrede for 138,000 Rbd., og af disse ere 400 forfikkrede under 200 Rbd. Samtlige Bornholms Kjobstæder ere forfikkrede for $\frac{1}{3}$ Deel af hvad Danmarks samtlige Kjobstæder ere forfikkrede for; men Krigsskatten er foreslaaet at skulle udgjøre $\frac{1}{16}$ af Summen for alle Kjobstæder. Til yderligere Bestyrkelse for Aligheden imellem Dens og de andre Provinssers Kjobstæder maa jeg bemærke, at for hver Dalers Krigsskat, som de syvne Stæder staae ansatte for, have de et Opland af 3 Tdr. Hartkorn, Lollands og Falters 4 Tdr. Hartkorn, men Bornholms Byer knap 1 Tønde Hartkorn. Ved Lovudkastet er Dens Hartkorn ansat til halv Krigsskat mod det øvrige Hartkorn og jeg haaber at den ærede Forsamling vil billige, at Dens Kjobstæder ansættes i samme Forhold, som ikke kan anses for nogen Begunstigelse, hvortil dog den har Adkomst ved den Forklaring, som er givet i Rescriptet af 21 September 1770 af de Den i sin Tid meddeelte Privilegier, som den nu lovgivende Magt, ligesaa lidet som den forrige Regjering, kan ville gaae for nær. Udvalgets Forslag, at Krigsskatten skulde fordeles mellem Kjobstæderne efter Bygningernes Assurancesum, tillader jeg mig at anbefale; thi som det i Betænkningen er bemærket, er det i Reglen en Sandhed, at den større og mindre

Velstand saavel for en heel By, som for den Enkelte, afspræger sig i Bølligens Bestaaffenhed. Selv efter denne Fordeling vilde dog de større Kjobstæder blive mindre besværede med Krigsskatten end Smaastæderne. Skulde den ærede Forsamling ikke komme til det Resultat at vedtage Fordelingen efter Assurancesummerne, forbeholder jeg mig et Ændringsforslag for Dens Kjobstæder, ved Sagens 3die Behandling.

Ligesom jeg har anseet det for min Pligt at relevere det her Anførte, saaledes bør jeg ogsaa tilføie, at det ingenlunde har været min Hensigt at søge at undrage de bornholmste Kjobstæder, fra at deeltage i Krigsskatten i Forhold til deres Evne; thi den samme Stemning findes paa Bornholm som i det øvrige Danmark, at man er redebon til at yde sin Skjærv til Krigens Førelse, saalange det anses for nødvendent, samt at man har det faste Forsæt hellere at gjøre enhver Dpoffrelse, end at Regjeringen skulde aflade at forsøgte vor retfærdige Sag til det Yderste. Forsaavidt der er foreslaaet at belægge Skibene med en særlig Afgift, maa jeg bemærke, at den Indtægt, som Gierne have af deres Fartøier, formeentlig maa sættes i Klasse med Indkomsten af anden borgerlig Næring, og altsaa vil komme i Betragtning ved Ligningen af den enhver Kjobstæd især tilkommende Krigsskat. Vil man nu særlig beskaffe Skibene, maatte Gierne af disse ligesaaavel som Jordbrugere, saavidt de ikke have anden Næring, fritages forat deeltage i deres Byes Krigsskat, og denne vilde da falde saameget besværligere paa de andre Indvaanere i Byen. Dersom man vilde belægge andre Gjenstande med Krigsskat end dem, som i Lovudkastet ere ansatte, formener jeg, at der var enkelte Luxus-Gjenstande, som man heller burde holde sig til, f. Ex. at beskaffe de Vogne og Heste, som Gierne alene holde til deres Fornyelse, og at saaledes en Hest ansættes til 4 à 6 Rbd. en Karet til 8 à 10 Rbd. og andre lignende Vogne i Forhold dertil. Derved vilde man opnaae den samme Sum, som er calculeret for Skibene. Skulde den ærede Forsamling imidlertid komme til det Resultat ogsaa at belægge Skibene med særlig Afgift, skal jeg i Forbindelse med 14 Medlemmer til 3die Be-